

9. številka.

V Ljubljani dne 1. maja.

II. leto 1883.

Šolske olajšave.

„Rajši sem neizobražen sit, nego izobražen lačen!“
(Besede poslanca Pflügla.)

Danes hočemo spregovoriti besedo o tisti novi postavi ali šolski noveli, s katero se spremené nekatere določbe šolske postave od 14. maja 1869. l. in ki te dni nareja tolikanj hrupa po javnih listih, posebno pa v dunajskej zbornici poslancev. Ker ta sprememba šolske postave postane veljavna, povemo tú svojim čitateljem, v čem obstoji prva in kacic koristij je za našo deželo in naš ljud.

Poslanec Lienbacher je vže l. 1880. stavil predlog v državnem zboru, naj se šolska dōba zniža za otroke od osem na šest let, t. j. da po dovršenem šestem letu otrok smé zapustiti ljudsko šolo, če zna pisati in računati. Do sedaj je moral vsak otrok obiskovati ljudsko šolo od 6. do 14. leta. V prihodnje bo to tako spremenjeno, da se bodo na prošnjo občinskih zastopov dovoljevale posameznim občinam in posameznim staršem olajšave gledé šolskega obiskovanja, n. pr. da otroci, ki so vže 6 let šolo obiskovali, po dovršeni šestletnej dōbi obiskujejo šolo le v zimskem času, ali le pol dneva ali pa le nedeljsko šolo. Torej bodo po novej postavi imeli pravico na deželi deželani, pa tudi tržani in nižji stanovi mestski znižati za otroke šolsko dōbo od 8 na 6 let, katera nova določba ima posebno priskočiti kmetijstvu, ker imajo v tem oziru občinski zastopi najboljši razum za potrebe in koristi občinarjev.

Dalje se ta novela ozira tudi na neko veliko potrebo na kmetih. Znano je, da na deželi vse hrepeni po učitelju, ki je izurjen tudi v cerkveni godbi ali muziki ter petji; novela pa v tem oziru zapoveduje, da se morajo učiteljski pripravniki učiti cerkvene godbe, kar je z praktičnega stališča po polnem umestno. Učitelj na deželi bi moral znati orgljati in skrbeti za dobro

petje. Koliko po starem izšolanih učiteljev je v tem oziru omikalno in blaževalno uplivalo na deželi. Dosedanja postava je tirjala, da se le taki učenci sprejmejo v pripravnice, ki so izvršili nižjo gimnazijo ali realko. Odslej bo pa zado-stovalo, ako kandidat obiskuje meščansko šolo, in bodo tisti mladenči imeli prednost, ki so telesno dobro razviti in nekoliko izurjeni v godbi. Prav je tudi to, da bodo kateheti na pripravnicah uživali enake pravice z glavnimi učitelji.

Največ hrupa je pa v časnikarskih krogih vzbudila sprememba, da bode odslej mogel postati vodja kake ljudske šole le tisti učitelj, ki je zmožen poučevati v veronauku onega veroizpovedanja, k kojemu pripada večina učencev dotične šole. Stvar je kaj pametna, kajti v ljudski šoli je razven učnih predmetov treba tudi na to paziti, da se otrokom vcepijo v mlada srca večne resnice in prava morala, da postanejo vestni in trezni državljani. To pa ni moč, ako je na čelu šole moč, ki nijma nobenega verskega prepričanja in spada v vrsto tistih ljudij, ki na enej strani ljudstvo begajo in mu jemljejo vsako moralno podlago ter drugoga ne časte nego barbarski materijalizem.

Še v tistem letu je v ta namen izvoljeni odsek predložil državnemu zboru spremembo šolske postave v zmislu Lienbacherjevega predloga, in ta sprememba je bila sprejeta v državnem zboru v seji dné 25. februvarja 1881. — Ta sprememba ali novela k šolskej postavi od 14. maja 1869 je šla potem v gosposko zbornico, katera pa jo je mnogo predrugčila in zdatno raztegnila; sprejela jo je potem z nekaterimi spremembami in ob enem priporočila državnemu zboru, da sprejme novelo brez sprememb.

To je na kratko zgodovina šolske novele, ki dela zdaj toliko hrupa. Spremembe šolske postave po omenjeni noveli se nanašajo na učni načrt, katerega le neznatno spreminjajo in nekoliko zmanjšajo, potem na področje, ker se bolj ozirajo na pravice posameznih dežel in torej

odmerijo deželnim zborom večje pravice v šolskih zadevah. Važna sprememba je tudi ta, da bo na deželi dopuščen tudi takozvani poludnevni pouk; s to napravo hoče se olajšati kmečkim otrokom obiskovanje šole. Dosedaj so okrajne šolske oblasti določevale, katere knjige se imajo rabiti v ljudskih šolah, odslej bodo to določevale deželne šolske oblasti, kar je pravilnejše gledé na enakost učnih pripomočkov in pa gledé na to, da se pri deželnih oblastnijah nahajajo navadno boljši strokovnjaki.

Sicer pa veljajo te določbe enako za katoličane, protestante, ki so tako največji zagovorniki konfesionalnih šol, in za žide. Pruska je gotovo napredna država in tam obiskuje od 4 157 000 za šolo sposobnih otrok 4 139 000 otrok konfesionalne šole in le 157 000 otrok hodi v take šole, ki nijso osnovane na verskej podlagi. — In v Avstriji z novo to spremembo še nij priznana načelo konfesionalnih šol in je humanitarnega značaja, ova določuje, da morejo tudi taki učitelji, ki niso napravili od šolske oblasti tirjane nove skušnje sposobnosti, še dalje služiti, ker čestokrat so prav izvrstni, praktični učitelji po privatnih razmerah zadržani, da ne morejo opraviti takih izpitov.

Sprememba te šolske postave se nanaša dalje na vedenje učiteljevo v šoli in zunaj nje. Za vsak pregrešek zunaj šole ni mogoče učitelja dejati v disciplinarno preiskavo in novela določa v tem obziru, da pride učitelj le potem v preiskavo za vedenje zunaj šole, ako to vedenje škodi dostojanstvu učiteljstva ali pa slabo upliva na odgojo sploh. Prav je, da se od učitelja terjajo pošteno vedenje, a varuje naj se ga tudi pred spletkami. Še dalje se v tej spremembi ali noveli omenjajo pravice in dolžnosti raznih dežel, da osnujejo ljudske šole povsodi ondū, kjer se nahaja v okrožji jedne ure 40 za šolo sposobnih otrok in razširja to pravico tudi na posebne ljudske šole, namenjene slaboumnim in zanemarjenim otrokom, katerih skupenje z drugimi učenci je

Zabavni del.

Oči v ljudski poeziji.

(Spisal M—l—.)

Kadarkol skupaj prideva,
Prijazno se pogledava,
Prijazne so najne oči,
Ker to ljubezen st'ri.
Slov. národna.

Najiminitnejši ud človeškega telesa je pač le okó, in po pravici sloví kot ogledalo človeške notranjosti, človeške duše. Je človek v dobrem razpoložji, je li zadovoljen in srečen, čitaš mu to že z lica, iz veselih oči, v tem ko temno, iskreče ali solzno okó razodeva svetu notranjo človeško nezadovoljnost, jezo ali žalost. Okó je velik čudež stvarstva božjega. Slišal sem pripovedovati od enega zločinca, ki je priveden k sodniji, svoje hudobije trdovratno tajil, dasi tudi so tožniki dobro za nje vedeli. Ko vse drugo ni nič pomagalo, pa velí eden sodnikov, da hoče dober četrt ure z zločincem na samem biti, kar se mu tudi dovoli. Ko se toraj v čumnati eden proti drugemu vsedeta, počne sodnik, ki je imel precej oster pogled, gledati se svojimi očmi zlo-

čincu naravnost v okó, kar je ta še nekaj hipov mirno prenašal, napósled pa se jel tresti na životu, bledeti in prve besede, ki jih je izgovoril, so bile: „Odstopite, vse bom povedal!“ In trdovratni hudobnež bil je premagan, premagan ne od besed ali grožnje, marveč po čudoviti moči človeškega očesa.

Koliko moč pripisuje ljudstvo človeškemu očesu je mogoče še med nami dandanes povsodi slišati, ko si ljudstvo pripoveduje, kako je bil tú a tam kak človek, ki se ni smel nobeni stvari, dolgo jo gledaje, čuditi. Tako se je znašel ponekje človek, ki si je dal donesti vina ali pijače v steklenici, pa ko je, spozabivši se, jo preveč pogledal, razpočila se mu je na mizi. Od takih oči dobođe uroke (se oplaf) ne le živina, marveč so tudi drugim, zlasti mladim ljudem nevarne. Sam sem poznal možaka, o katerem so trdili, da se celo svoje lastne živadi (svinj ali telet) ni smel ogledati, če je hotel, da je ostala zdrava, in nekaj resnice mora na tem morda le biti. Ljudstvo si poveda, da tako moč imajo oči, nad katerimi so črne obrvi skupaj zraščene, toraj se takih ljudi sploh bojé. Dosti jih sicer ni takih obrazov, a pripoznati se mora, da je pogled teh res vrlo temen.

Vso drugo važnost pa zavzemajo oči v ljubavnih odnošajih, in ni ga morda predmeta toliko

opevanega, kakor so oči. Če se že jasen nebesni obok prisposodablja ribjemu očesu, ni čuda, da primanjkuje mnogim pesnikom prisposodbe za kaka zala očesca, ki so provzročila že toliko nepokoja in nemira v mladih, rahločutnih človeških srcih! Čujmo samo kaj veli odlični srbski pesnik:

Oh zápri vsaj oči, Mila!
To te prosi žarko solnce,
Rado, da ti vidi v lice,
Ne more kar ti zbog oči.

Željen sem že zopet sveta,
Dolgo tú je tema bila,
Odpri oh očesca, Mila!
Tvoje so oči mi dan.

Teško pa je določiti, katere oči so v poeziji imenovane najlepše, zlasti modro in črno okó med sabo še vedno tekmuje. Poleg teh dveh pa nahajamo še rujave in sive oči, toda té v poeziji ne veljajo za lepe, vsaj se jih tam le malokedaj spominja. Neka nemška pesen pravi:

Blau-Aeuglein sind gefährlich,
Zu sanft ist mir ihr Schein,
Braun-Aeuglein, so begehrlieh,
Schaut man zu tief hinein.
Schwarz-Aeuglein verwunden schnell,
Sie lodern leicht und brennen hell.

(Konec prih.)

nevarno šolskemu namenu, in je natančno določeno vprašanje gledé troškov za take šole v področji deželnih zborov. Odsek državnega zbora pa je dodal noveli še posebno resolucijo na vlado, da ona prej ko je moč predloži državni zakon, po kojem se imajo določiti le glavna načela ljudske šole, a vse druge določbe odstopiti — področji deželnih zborov! Tudi ta resolucija je kaj praktična in se naslanja na zdravo načelo, da so gledé ljudske omike v prvej vrsti poklicane dežele, da uravnajo šolske zadeve po potrebah in razmerah prebivalstva, kajti kaj dobro je znano, da se razločuje vsaka dežela po legi, po narodnosti, materijalnih in duševnih razmerah bistveno od druge, in da tú ne velja za vse eno in isto kopito, kakor so gospóda tam na Dunaji pri zelenih mizah svoje dni mislili.

Šolska ta sprememba je bila sprejeta v državnem zboru z večino 10 glasov (30 poslancev nij bilo navzočih) vzlic nasprotovanju nekaterih poslancev južnih dežel. Ker so te spremembe zora boljše dôbe na šolskem polji, tudi mi odkritosrčno pozdravljamo novo to šolsko novelo, ki bo odpomogla marsikaterim živim potrebam, posebno kmetskega ljudstva.

Za žrebljarske trpine.

Industrija in kupčija ste bili vedno narodom vir blagostanja, in tudi naša kronovina bi se z temi lahko na ono stopinjo blagostanja povzdignila, na kateri so druge dežele, ko bi se merodajni krogi na domačo industrijo bolj ozirali. In kako lahko bi se našej deželi, v prvej vrsti pa istim krajem, v katerih industrija, kupčija in obrtnija najbolj pešajo, pomagalo, ako bi se naši parlamentarni zastopniki bolj zanimali za potrebe ljudstva in za iznajdbo sredstev k zboljšanju. Ko je nedavno ministerstvo ustanovilo v Borovljah na Koroškem strokovnjaško šolo za izdelovanje pušk in puškinih cevij, se je ta kraj naenkrat do velikega blagostanja povzpел. Pa temu se tudi ni čuditi, ker ima tovarna zmerom mnogo domačih in pa tudi vnanjih naročb na orožje. Ta strokovna šola, katero c. kr. stotnik gosp. Hermann Heissig izvrstno vodi, prouzročila je sedanje blagostanje v Borovljah, in število prebivalcev se je v zadnjih dveh letih izdatno pomnožilo.

Gledé te povzdige materijalnega blagra v Borovljah so tudi nekateri naši patrijoti korake za vpeljavo enake šole v našej deželi storili in — kakor se nam poroča — ne brezuspešno. V prvej vrsti namenjena sta za tako šolo kraja Kropa in Kamnagorica, kjer majhna industrija z železom in jeklom, katera je ravno tam nekđaj najbolj cvetela, zdaj tako po rakovo napreduje, da si ti pridni delavci niti živeža zaslužiti ne morajo. Da so ti možje, katerim bodo Kropčani in Kamnogoričani gotovo vedno hvaležni, ravno ta dva kraja za to šolo odločili, oziroma predlagali, temu je uzrok prvič resnično velika revščina ondotnih krajev, o kateri smo že večkrat kaj v „Lj. Gl.“ poročali; drugič pa sposobnost ondotnih prebivalcev za tako delo. Kropa in Kamnagorica ste se že od nekđaj pečali z izdelovanjem žrebljev, a zadnji čas jima ni več moč z drugimi tovarnami konkurirati, in že zdaj so v Kamnogorici vse kovačnice ali „ješe“, v Kropi pa njih večina zapuščene, oziroma razdrte, ker jim dela primanjkuje. Pač se še z izdelovanjem žrebljev pečajo, a kaj pomaga, ker druge tovarne iste izdelke zarad obilih strojev, z katerimi delajo in s katerimi se človeška roka ne more merití, tako cenó dajejo, da bodo Kropčani in Kamnogoričani kmalo prisiljeni vse popustiti. In kaj bo potem? Tisoč rodovin bo naenkrat brez zaslužka in premoženja in dežela jih bo morala preskrbeti, če se o pravem času na to ne misli, da pridne roke naših Kropčanov kmalo drugo bolj hvaležno delo dobijo.

Meseca novembra m. l. je gosp. deželni predsednik sklical nekoliko gospodov iz tukajšnjih

industrijalnih krogov k zborovanju v zadevah vpejlave obrtniške šole na Kranjskem in ti so predlagali, naj bi se taka šola v Kropi ali pa Kamnogorici ustanovila, in naj bi se nekaterim ondotnim delavcem štipendije podelile in v Borovlje poslali, da bi se tam v izdelovanju pušk in puškinih predmetov izurili. Da bodo Kropčani to novo šolo z veseljem pozdravili, se umeje, saj jim edino le-ta pomore k boljši eksistenci.

Gospod deželni predsednik je obljubil, ta predlog podpirati, in kakor je pred kratkem ministerstvo tukajšnji trgovinski in obrtniški zbornici naznanilo, pride baš to pomlad g. Leopold vitez Hauffe, kateri je profesor na tehnični visoki šoli v Beču, z vodjo obrtniške šole gospodom Heissigom v Borovljah, in s zastopnikom tukajšnje obrtniške in kupčijske zbornice v Kropi in Kamnogorico, da se poučé o ondotnih razmerah in potrebne predloge stavijo.

Želeti je, da bi Kropčani in Kamnogoričani to stvar enoglasno podpirali, ker le taka obrtna šola more rešiti naše gorenjske žrebljarje popolnega pogina.

Izvirni dopis.

Izpod Ratitovca, 29. aprila. V našem kraju beremo vže od začetka izhajanja vaš cenjeni list in z veseljem moramo priznati, da nam prav dobro dopada. Čudno se nam pa zdi, da vam nekteri slovenski listi tako nasprotujejo. Sicer bo vsak pošteno misleč čitatelj vašega lista prav kmalo spoznal, da so vaše misli dobre in poštene, a ne tako te v vam sovražnih listih. Vaš list je še le nekaj luči v duševno temoto našega ljudstva, v kateri nas hočejo naši „prvaki“ držati, prinesel in zdaj še le vidimo, kako lahkoverno smo se dozđaj v našo gotovo pogubo pustili tirati. No, pa zdaj bo že drugač; vašega lista dobri sveti so tudi pri nas prerili in zdaj bomo skupno na vso moč delali v to, da ljudska stranka do prave veljave pride. Pišite le tako naprej, ne pustite se po nasprotnikih strašiti in mi bomo tudi vedno na vaši strani. Tudi pri nas predobro poznamo óne doktorje, ki vpijejo „narod, narod“ in se za mili nam jezik navidezno potegujejo, ob enem pa ljudstvo, kedar ga ne potrebujejo, odirajo, zasramujejo in poznati nečejo. Oni sami med seboj le nemški kramljajo, od nas pa zahtevajo naj slovenski in le slovenski občujemo, kar tudi radi storimo. Dobra je ta! Toraj isti, ki nam vedno pridigujejo o slovenščini, se je sramujejo, mi pa ne bi smeli nemščine znati? Res je to, da vsak narod mora svoj jezik spoštovati, in da človek toliko velja, kolikor jezikov zna, torej naj ne bo komu v greh šteto, ako tudi nemški umeje. Naši otroci naj se ne učé drugega jezika, nego slovenskega, doktorji pa pošiljajo svoja deca v nemške šole, ker jim je naš jezik pre „gmenj“ in se ženijo le pri Nemkah. Ne bilo bi odveč tudi priobčiti imena tistih oblaževalcev, ki imajo le na jeziku narodnost, enakopravnost, sami se pa v svojih pisarnah — izvzemši banko „Slavijo“ in neke c. kr. sodnije — le ptujščine poslužujejo.

Domače zadeve.

— (Priprave za cesarjev sprejem) se v vsih krogih in dotičnih slavnostnih pododborih delajo kaj živahno. Vže v 6. šte. našega lista od 16. marca t. l. smo naše hišnike opozarjali, da ob pravem času za te slavnosti potrebno ukrenejo. Župan ljubljanski, g. Grasselli, razglašá od dné 14. aprila sledeče razglasilo:

Za prihod Njegovega Veličanstva presvitlega našega cesarja k šeststoletnični deželni slavnosti, ki se bode obhajala letos meseca julija, vsi krogi našega mesta delajo priprave.

Posebno želeti je, da p. n. gospodarji svoje hiše za to priliko od zunaj če treba pobar

Zato mestni magistrat opozoruje, da je pozuriti se s temi zgradbenimi popravili, ker bode zadnji čas morda manjkalo delavcev in ker bodo do 1. dné slavnostnega meseca julija t. l. morali biti odpravljeni vsi zidarski odri po ulicah ljubljanskih, da bode moči izvajati naredbe za sprejem.

— (Presvitli cesar na Gorenjskem.) Razni dunajski listi poročajo, da cesar ostane, če bo vreme ugodno, meseca julija nekoliko dnij na Bledu, od todi bo delal izlete v romantično divji Bohinj ter se bo udeleževal lova na divje kozé po gorenjskih gorah v lovskih okrožjih g. kneza Windisch-Grätza in g. V. Galléta. Stanoval bo pa v letogradu tržaškega barona Rittmajerja, ki se temu namenu najvkusneje olepšava. Vršile se bodo tudi velikansko lepe veselice po jezeru itd.

— (Seja mestnega zastopa) je danes popóldné ob petih. Na dnevnem redu so poročila o zadnjih dopolnilnih volitvah, volitev podžupanova in volitev odsekov.

— (Ljubljanska škofija — nadškofija.) Mnogo let vže je gorka želja duhovenskih krogov, da namreč nadškofovska čast goriške nadškofije preide na ljubljanskega škofa. Odkar je pa prevz. nadškof gospod Gollmayer umrl, pretresava se to vprašanje kaj živo mej duhovenskiimi dostojanstveniki. Navajajo se pa za ta prenos sledeči vzroki: Goriška nadškofija je bila založena v prejšnjem stoletju mestu opuščenege oglejskega patrijarhata; dalje je goriška nadškofija jako mala in šteje le 200 000 duš, ko broji nasprotno ljubljanska škofija, ki je tudi historično starša, 600 000 duš. In še mnogo družih razlogov in vzrokov govori za to, da se opusti goriška nadškofija, kajti na majhnem ozemlju se nahajati dve nadškofiji, a nasprotno notri do Dunaja nijedna, in končno ima Ljubljana popolen stolni kapitelj in tudi večje dohodke. — Radovedni smo, kaj bo iz te moke. Naravno bi pač bilo v političnem oziru, da se Slovincem dovoli — nadškofija.

— (Vrh „francoskih šanc“) v tivolijskem gozdu nekateri nameravajo napraviti razgledni stolp, z kojega bi se oko radovalo po celej ljubljanski okolici, če tudi mestno zastopništvo česa v to zgradbo pripomore, ker bi bil ta stolp v zvezi z tivolijskimi nasadi. Otvorenje bi se vršilo povodom ljudske veselice v dan cesarjevega bivanja mej nami.

— (Ljubljanska požarna bramba) ima v nedeljo 20. maja svoj občni zbor. Na dnevnem redu so: 1.) Računsko poročilo; 2.) blagajniško poročilo; 3.) dopolnilna odborova volitev; predlogi posameznih členov in 5.) imenovanje častnega člana.

— (Reseljeve ceste kanal) je dogotovljen in so pričeli uravniti površje in delati stranske pritoke v kanal.

— (Nespodobnost.) Kaj nespodobno, da ne rečemo grdo navado imajo hišinjé in postrežnice po nekaterih hišah najbolj obljudenih ulic, da zjutraj skozi okna vsipajo prah, ki lepi na brisalnih rutah, z pogrinjač stresajo smeti na mimo idoče, celo črevljev blato itd. prileti na obleko, pokrivalo itd., če se hitro ne umakneš tej domači nesnagi. Opazovali smo, da se godi ta nepristojnost posebno po tistih stanovanjih, čijih stanovniki spadajo k takozvanej „haute-volée“ ali najboljšim družbinskim vrstam. Ali ni policijskega predpisa zoper ta „unfug“?

— („Slovenec“) je izšel v torek prvokrat v novej katoliškej tiskarni na Valvazorjem trgu v poslopji c. kr. glavarstva ljubljanskega. Otvorenje je stolni proš č. g. Zupan slovesno blagoslovil. Nove tiskarne faktorjem je g. Šeber. Pozdravljamo novo tiskarno!

— (Cirkus) se nahaja te dni na cesarja Jožefa trgu, in se odlikuje v zračnej ekvilibristiki posebno zamerec Tussay iz južne Amerike.

— (Kosilo za štiri solda), škornjevo jedno a resnično, daje počenči od včeraj ljudska

kuhinja delavkam v tovarni za tobak. Kuhajo še na strelišči, a jed vsaki dan dovažajo v tovarno; gospa Hübschmann-Keller in gospod. Richarjeva pa delite kosilo.

— (Mirodvorska zadeva.) Ker je vže zadnji čas, da se nekej nepriliki tukajšnjega mirodvora v okom pride, obračamo torej javno pozornost danes na kraj miru in pokoja. Od več strani se čuje glas in želja, da bi se tudi na našem mirodvoru, kar je v navadi vže po vsih deželnih glavnih mestih, vsaj ob nedeljah postavil mirodvorsk čuvaj ali paznik, ki bi imel nalog paziti, da tuje, brezbožne roke na gomilah naših dragih ne poškodujejo in potrgajo nedolžnih cvetk, koje je vsadila ljubezen v dokaz, da počivajoči pod to grudo niso pozabljeni od živih. Paziti bi imel dalje, da se ne rušijo spomenki, križi in drevesica, ali celó kradeži ne pripetó. Če ima mesto naše pod Tivoli paznika v varstvo raznim nasadom, treba ga je tú še nujneje. Vrhu tega bi bil pa isti došlim tujcem, ki se ne vedó orijentirati, za kažipota po mirodvoru. Zadevo to toplo priporočamo sl. farnemu uradu šenklaškemu v predvarek.

— (Kranjska stavbena družba) je imela 19. aprila svoj občni zbor. Družba po desetletnem delovanju na jako trdnih nogah stoji. Čisti dobiček za gospodarsko leto 1882 znaša 14 083 gl. 8 kr. Od teh se izplača delničarjem 12 500 gl. deleža na delnice ali 5% na vsako delnico. V pregledovalni odbor so bili voljeni naslednji gospodje: Baumgartner, O. Bamberg, Bilina, Kastner in Zenari.

— (Kranjska je izgubila tožbo) v zadevi najdeniških stroškov nasproti tržaškemu mestu pred državnim sodiščem. Torej bo morala Kranjska plačati Trstu toženo svoto 31 693 gl. z obresti vred za tiste kranjske najdenice, ki so se nahajali od l. 1874—1880 v oskrbi tržaške najdenišnice. Tržaško mesto je zastopal dr. Grund, Kranjsko pa dr. Šimak.

— (Č. g. dr. Jarnej Levičnik), dekan v Šmihonu na Koroškem, je šel v pokoj. G. dekan je iz Železnikov nad Loko in je brat Marijin-poljskemu g. župniku.

(Svoji k svojim!) Veseli nas, da glas, kojega smo povzdignili v članku „Domačemu delu v bran“, nij bil bob v steno in da je volja v dotičnih krogih in odborih, ozirati se na naše obrtnike in rokodelce posebno pri oddajanju dekoracijskih del za sprejem presvitlega cesarja. Še tisti da objavil je dekoracijski izvrševalni odbor oglasilo, da ima od 16. aprila počeni svojo pisarno (uradne ure od 10. do 12. dopoldne) na Kongresnem trgu v Lavrenčičevj hiši št. 12 pritlično, ker dobé obrtniki pojasnila na vprašanja gledé dekoracijskih del itd. — In tako je tako tudi prav!

— (Deželna živinska razstava za Kranjsko) bode v Ljubljani povodóm deželne šeststoletnice. Razstava bo umeščena na velikej senožeti tik prostora, kjer bo ljudska veselica v cesarjevej navzočnosti. — Namenom razstavinim je do zdaj dovolilo ministerstvo poljedelstva 3000 gold., in kakor čujemo je tudi kranjska hranilnica dovolila 500 gold. temu rodoljubnemu podjetju. Naše kmetovalce in živinorejce pa vže zdaj opozarjamo, kateri mislijo razstaviti, naj očistijo svojo živino in naj najlepši štirinožce v Ljubljano priženó, sebi v korist in deželi celi na čast. Isto velja tudi o deželnih izdelkih gledé strojev ali mašin in razne kmetijske priprave.

— (Novomeškega mestnega zastopništva) deputacija je dne 24. aprila izročila blagorodnemu gospodu deželnemu predsedniku diplomu častnega meščanstva novomeškega. V deputaciji so bili: župan Kmetič, dr. Poznik in Vertačič zastopani.

— (Kradež v Lichtenbergovim uradu.) V omenjenem uradu pri Šmihonu (tab. 10) osuplje pred nedavnem v kraji nekdanji tatni težko obrubo šestu lampo, katero ste omeneni čr-

okrogli plošči z napisom: „Franz Bernhard Freiherr von Lichtenberg 1666“ ali „Franz Bernhard Reichsgraf von Lichtenberg 1686.“ Tudi rodbinski grb se nahaja na njej in pripete pozlačene angeljske glave s peróti; vrednost lampi je 500 gl. Dalje so vzeli tatovi seboj dva srebrna, pozlačena jednolika cerkvena keliha z Lichtenbergovim grbom, cena 100 gl.

— (Umrí) je 23. m. m. v Idriji g. rudnijski ravnatelj Marka Lipold.

— (Toplice) pri Novemestu so denajšnjim dném zopet otvorjene, in stanejo sobe v kopeliškem poslopju na dan po 70 kr. in 1 gl.

— (Vojno ministerstvo) je bilo razpisalo natečaj za ponudbe utrjenih zgradb ali takozvanih malih trdnjav za Ercegovino. Oglasilo se je sedem ponudnikov s prošnjami. Vojno ministerstvo se nij na nijedno drugo oziralo ter sprejelo ponudbe tukajšnje stavbene firme Vaclav Kubelka & tovariš, ki posluje v zvezi z g. Luka Tavčarjem. Utrjene zgradbe napravijo v Nevesinji, Lubinji, Stolacu in Domanoviču. Za delavske kroge naše je to tim veselejše, ker bodo od todi pošiljali doli v Ercegovino vso potrebno izgotovljeno lesnino in drugo opravno orodje, celo živež je prevzela imenovana podjetna firma v pošiljanje, in bodo dotične ljubljanskemu podjetju izročene zgradbe stale več nego pol milijona gold.

— (Iz Beljaka na Koroškem) se nam poroča, da bode začetkom maja ondú pod predstvom avstrijske južne železnice skupno posvetovanje avstro-ogerskih železniških ravnateljev. Obravnavali bodo važne predmete, posebno raznovrstno vožno tarifo gledé prevažanja blaga i. t. d.

Drobtinice.

— (Schulze-Delitsch †.) Umrí je v ponedeljek slavni ustanovnik nemških delavskih združenj in založen. Več prihodnjíc.

— (Delavske hišice.) Poslanca Herrmann in Portheim sta v državnem zboru predlagala tridesetletno osvoboditev od davka za zgradbo delavskih stanovanj, to je predlog, ki namerava delavcem zmogočiti pridobitev cenih malih hišic. Ta čin je korak dobrodelnega socializma, kar je poslanec Chlumecky ob svojem času uže bil sprožil.

— (Pekovski pomagači) na Dunaji so ustavili delo ali „štrajkajo“ in so morali mojstrom na pomoč priskočiti vojaški peki iz Brna, Prage, i. t. d. Čuditi se pač nij, ako se pomisli, da ima dunajsk pekovsk pomočnik tedenske mezde — 1 gold. 75 kr., malokteri 4 gold., dasi imajo hrano in stanovanje (pa kakšno!) pri mojstrih.

— (Statistično.) Vojna sila vseh evropskih armad šteje 9 557 000 mož. — Koliko je v Avstriji učiteljic? V vsih v državnem zboru zastopanih deželah je 8733 učiteljic, in sicer je 4256 poučnih in 4466 taci učiteljic, ki poučujejo v ročnih ženskih delih. Sorazmerno pripada v Avstriji na 14 učiteljev jedna učiteljica!

— (Dvajset tisoč pušk,) takozvanih Henry-Martini-pušk, je naročila vlada rumunska v puškarnici Steyru na Gorenje-Avstrijskem.

Poslano.*

Častiti gospod vrednik! Podpisani prosijo za sprejemo sledečih vrstic v Vaš cenjeni list:

Pod napisom „Ljudski shod“ prinesel je „Narod“ v št. 65 svojim bralcem nekoliko z lažjo in nevednostjo zabeljenega ohrovtá, po katerem se je moralo vsakteremu, in če je tudi največji sovražnik delavske stranke, najmanj tri dni vzdigovati, kajti vsaka vrstica pisateljeva kaže goropasto neumnost in sovraštvó do delavskega ljudstva. Ne moremo se toraj zdržati, da bi ne odgovorili temu modrijanu „Naroda“, o katerem bi kmalo kdo verjel, da je pamet z žlico zajemal. Prisiljeni smo tedaj za en kratek čas pustiti naše orodje in ponuditi naše otekle roke peresu.

Ne bomo se dolgo pričakali z takim lažnjivim in nezkušenim fantičkom, a to ne znabiti za to, ker ne znamo zapisati in odgovoriti onemu slavnatemu možu v „Narodu“.

* Za zdržaj in obliko ne prevzame nobene odgovornosti vrednik.

ne za to, kajti če mi nismo morebiti toliko časa na šolskih klopek hlač trgali kakor oni gospod, kateri ima zdaj čast podlega pisarja igrati, si vendar upamo v vseh rečeh (razven laži) več, nego on, dasiravno imamo še druge važne posle, nego igrati se s peresom. Vzrok, zakaj se nečemo spuščati z njim v daljši kreg, je, ker nam je pri vsem tem, da je bil uže ne Stajarskem preveč neizkušén, lažnjiv, toraj nevreden, da bi izgubljevali čas zaradi ene take mile Jere, kateri cel dan menda družega ne misli, kako bi druge obiral.

Toda predolgo se mudimo; znamo še marsikatero zapeti, pa nekoliko krepkejše, kakor danes o tem krivičnem lažnjivcu. Torej k stvari:

Pod oblastnim naslovom na voglih prilepeni plakati zvalili so tudi nas v dan sv. Jožefa k „Tavčarji“ gledat in poslušat, kaj bodo takozvani „voditelji“ (ali ne morebiti antikristi?) ljudske stranke uganjali. To je že stara reč, da morata Don Quixote v „Narodu“ in njegov Sancho Pansa Kunc imeti povsod svoje nosove, s tem sta zopet enkrat pokazala njuno babjo radovednost; besede „voditelj“ pa ljudska, posebno delavska stranka ne pozna, temveč pozna le svetovalec.

Poglejmo še nekoliko dalje: „Nijmo mnogo pričakovali — pravi omenjeni list dalje — a to, kar se nam je ondi nudilo od ljudi, ki bi na vsak način si radi pridobili vsaj nekoliko važnosti, češ ves delavski stan stoji za nami, vzbudilo nam ni družega čuta, nego pomilovanje.“ — Kaj pa ste vi pričakovali, kar se tiče delavske ali sploh ljudske stranke, dragi pisar? Čudimo se, da si upate reči, da vam ni vzbudilo družega čuta, nego „pomilovanje.“ Kaj pa vendar vi občutite? Menda prav nič. Pomilovanja ste pa sami vredni, ker s tako puhljivo svoj list polnite. Dalje pravi: „da je bil shod pičlo obiskovan“, — in vendar ni bilo več prostora dobiti, in so morali obiskovalci celó v predsobi stati, ker ni bilo več prostih sedežev.

Potem pravi: „da samo jadikovanje in surovi napadi na poslance in doktorje ne bodo delavcem kakor malim obrtnikom nikdar koristili, temveč jim odvzele še tisto simpatijo, katero sedaj uživajo.“

Doktorji in poslanci, mili momče, niso delavcem še nikoli koristili in jim ne bojo, toraj jih tudi ne trebamo, njih simpatije pa kaj dobro poznamo, in dobro vemo, da imajo ti gospodje simpatije le za svoj žep — za delavce pa nikdar ne! Vsi premajhni so bili ti napadi in bi zaslužili z vrednikom „Narodovim“ vred še družih.

Da pa jezik in narod ni glavna jed in da to lačnemu želodcu po naših nazorih nič ne pomaga, to pa vsakdo vé, ki pozna lakoto. Vsakdo, in če bi ne bil baš vrednik „Naroda“, vé, da jezik (če ni prešičji, telečji ali kak drugi) ni za jesti, in zgoditi se zna, da to še on poskusi; če ga bojo volkovi, z katerimi on sedaj tuli, nekam sunili, potem bo tudi on tulil „kruh“ ne „narod.“ Nadalje se norčuje iz graškega govornika, njegovega narečja i. t. d. Seveda za take poslušalce, kakoršen je ta čekaar ne kaj hlapcev, kateri pa žalibog še vedli niso ali so kuhani ali pečeni in so delali kakor so videli njih gospode, je to humbug. Kar se pa tiče gornje-stajarskega narečja, vam moramo reči, da ste jako slab poznavalec narečij, da si ste čekaar dolgo tam bivali, oni govornik je iz St. Pöltna na Dolenje-Avstrijskem in tudi govor njegov je bil jako izvrsten, da pa dinarskemu pisarju „Naroda“ ni dopadel, je pač umevno, ker govornik iz Gradca ni a la K. v njegov rog trobil.

„Ker je pa prislec iz Gradca — pravi „Narod“ dalje — le preveč otrobe mešal in kozolce preobračal, oglasil se je k besedi g. Kunc in v dvakratnem izvrstnem govoru z jako mirno besedo in popolno stvarno zavrnil vse skoke graškega modrijana.“ Da sta bila Kuncева govora „živahno“ vzprijeta, to že vemo, pa le od onih, ki so se tiščali vrat, namreč pisar „Naroda“ in njegovi hlapčki. Le oni so poskalski z vsemi štirimi, a od vseh drugih strani pa so se čuli klici „oho!“ Ste vi gospod mar takrat na ušesih sedeli? Da je g. K. mirno govoril, je pač vedel zakaj, ker znal bi se mu pripetiti, da bi bil pred vrata postal vljen. — Sklicatelje shoda sta Kunceva govora tako poparila, da so jedno točko o novinarstvu kar „sans gène“ izpustili. Brrr! Mili momče! Saj sklicateljev (razun enega) še poznate ne!

Da se je točka o „Novinarstvu“ izpustila je bilo krivo le K. zategneno blebetanje; da bodete pa g. pisar mirneje spali, vam že zdaj naznanjamo, da se bo v kratkem obravnavala tista točka o novinarstvu, katero nam zaradi časa ni bilo mogoče izvršiti. Nadalje se še bere v onem listu: „da bi si naj vzeli K. v izgled.“ No, kar se pa tega tiče, ga vam tudi mi priporočamo prav toplo, ako niste še zadosti izurjeni v lažeh in zvijačih, marsikaj se morete v tej zadevi od njega učiti, mi delavci smo ga že zadosti poznali v vsih položajih. Zavoljo tega smo ga pa tudi iz svoje srede za zmiraj izključili, kar se mu bo tudi pri drugi stranki zgodilo, kakor hitro ga bodo spoznali.

H koncu nas pa „Narod“ jako toplo priporoča „Škratu.“ Jój gospodje! to ste nam dali z jezikom po Vaše trbljene meklavževke se mi delavci jako malo bojimo. Kar pa je v „Škratu“ bilo o ljudskem shodu, pa mislimo, da bi vsak revež na Studencu kaj boljšega skupaj stlačil. Karikature bi bile še nekaj vredne, ker so jih oni gospodje menda po sebi merili. To je hrana, s katero „Narod“ svoje bralce krmi.

Mi pa temu listu k tolažbi v odgovor damo: vse njegovo tulenje njemu baš toliko pomaga, kakor nam škoduje, nam je revščina najboljši agitator.

Več delavcev.
(Sledé podpisi.)

Lake (loše) in firneže

iz tovarne

Molyn in tovarš. v Rotterdamu
priporoča po izvornih tovarniških cenah

Avgust Treo,

Ljubljana, Preširnov trg št. 1.

Naznanilo

otvorenja koncesijiranega posredovalnega zavoda za zasebna opravila in naznanila v Ljubljani.

Podpisani naznanja, da je ravnokar otvoril

„Koncesijoniran posredovalen zavod za zasebna opravila in naznanila“:

Gospodske ulice št. 7 (pritlično).

Ob jednom, ko podpisani naznanja otvorenje svojega zavoda, usoja se navajati, da ima vsled visokega uradnega dovoljenja naročito pravico, posredovati za občinstvo pri sledečih opravilih, namreč: Posredovanje, da dobé stranke posojila, kakor tudi, da se že umestena posojila po cesiji prevzemó; posredovanje nakupa in prodaje premakljivega in nepremakljivega posestva; natančna naznanila za vse tiste, kateri službe iščejo ali oddajajo; isto tako za stanovanja, katera se oddade, ali pa, ako se stanovanja iščejo; tudi preskrbovanje naznanil v slovenskih in nemških časnikih, za razne odnošaje.

Splošnemu zaupanju sl. občinstva se priporoča

Florijan Rogl.

Josip Stadler

stavbeni in galantni klepar

v Ljubljani

Črevljarske ulice št. 4 (Novi trg)

priporoča se v mestu in po deželi za sprejem vseh v njegovo stroko spadajočih

kleparskih del,

bodi si novih ali pa za popravlanje; dalje je tudi mazári, zagotavlja strogo poročstvo, hitro in solidno izvršbo po zelo nizkih cenah.

Največja zaloga vsega kuhinjskega in hišnega orodja, modelov za peko in žojco, mline in čaše za kavo, specialitete mašin za kavo kuhati in brzovariče vseh sestav, dalje špiritne mašine za golaš, praženo pečenko in beefsteak, petrolejne pečice za kuhanje, stenska umivala, sedalne in otroške banje, toplotne steklenice, sklede za telesne potrebe, mizice za cvetke z neprestanim vodomtom in aquarium, škropilce za cvetlice, škafe, korce in vedre, vlivalne korce vseh oblik in velikosti, hladce za šampanjca, laterne za procesije in zadnjo popotnico itd. V zalogi ima in postavlja

brezsmradne zahode (vodne klosete).

Velik izbor igrač od plehovine.

Cenilniki se promptno in franco razpošiljavajo.

FRANC GOGALA,

strojevni ključaničar in kovinski delavec, Ljubljana

sv. Petra nasip št. 17

se priporoča za popravlanje strojev, sesálek, zaklopcev, musirnih pip itd., in vsakovrstnih strojnih ključarskih del itd.

Vse naročbe se izvršujejo točno in po ceni.

Peter Thomann

kamosék v Ljubljani

se vljudno priporoča za izdelovanje nagrobnih kamenov, križev, spomenikov, počensí od 5 gold. in više, za vsake cene; kamenenih ograj, cerkvenih svetcev, kropilnikov, umivalnikov, spomenskih plošč, kamenenih žlebov in tudi gledé družih kamenoseških del.

Za poletje

priporoča udano podpisani svojo bogato zalogo

solnčnikov za gospe in gospode

v izredno lepej in različnej izberi, priprosto in najelegantnejše upravljene, potem

dežnike

v bogatej izberi, vsake velikosti, barve in snovi, kakor: bombaž, alpaka, klot, pol-svila, svila, double-face-svila, gladke in z notranjim robom, gumi itd. z elegantnimi palicami po najnižej ceni.

Posebno se priporočajo dežniki in pa solnčniki za gospode s praktičnim, tako naglo priljubljenimi

patent-paragon-avtomat-stojalom.

Nouveautés v dežnikih: samootvorni, samozaporni, v kovčegu shranljivi, s palico od titanija ali pa z zlatim stojalom so v lepej množini na izbor.

Dežniki se kaj naglo na novo prevlačijo in popravljajo ter naročila z dežele, tudi na posamezne dežnike, izvršujejo se točno po volji naročnika s poštnim povzetjem.

Prekupcem stojé na razpolaganje obširni cenilniki brezplačno.

L. MIKUSCH,

fabrikant dežnikov in solnčnikov

v Ljubljani, Mestni trg št. 15.

J. R. Pavlin v Ljubljani

pred škofijo št. 1

(poprej J. Weidlich)

priporoča svojo dobro in frišno založeno kupčijo z najboljšim špicerijskim blagom; dalje vsakovrstno najfinejšo moko od najkrepkejše banaške pšenice iz slovečega mehničnega mlina, najboljši ajdovo in drugo moko, raznovrstna semena itd. po najnižji ceni in pošteni postrežbi. — Za obilno obiskovanje vljudno prosi gori imenovani.

J. Hauptmann,

fabrikacija različnih barv za

hiše

oljnatih barv, lakov in firnežev.

Prodaja na debelo in drobno.

Ljubljana, Semeniško poslopje.

Matevž Zakotnik

tesarski mojster v Ljubljani

Marije Terezije cesta (Nove ulice št. 5)

se priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi za izpeljavo in izdeljavo vseh vrst tesarskih del. Zagotavlja ob enem najhitrejšo izpeljavo in najnižje cene.

HUGO EBERL

za frančiškansko cerkvijo v g. J. Vilharjevi hiši št. 4,

stavbeni in hišne oprave barvar, lakirnik

in izdelovalec slikanih napisov.

Zaloga oljnatih barv, lakov in firnežev

po najnižji ceni.

Prodaja na debelo in drobno,

isti prevzema vsa v svojo stroko spadajoča dela.

Usojam se p. n. občinstvu naznaniti, da sem v Ljubljani v baron Cojzovej hiši na Bregu

odprl

kupčijo z sodovo vodo

z vsemi pripravami najnovejše sestave, najvljudneje proseč obilih naročil.

Z odličnim spoštovanjem

F. Zangel.

Vdano podpisani naznanja, da ima razen v obče

za dobre in lepe priznanih klobukov

po 1 gold. 50 kr. do 2 gold. 20 kr. tudi še druge iz najfinejšega blaga izdelane po 3 gold. 20 kr. — Ravno tako se pri njem tudi raznovrstni

slamniki

po najnižji ceni dobivajo. Odličnim spoštovanjem

A. Pribošić,

Gledališke ulice št. 6.